

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

ก. คำย่อเกี่ยวกับพระไตรปิฎก

อักษรย่อในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ใช้พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในการอ้างอิง โดยระบุ เล่ม/ข้อ/หน้า หลังคำย่อชื่อคัมภีร์ เช่น ที.ส. (บาลี) ๙/๒๗๖/๙๗, ที.ส. (ไทย) ๙/๒๗๖/๙๗ หมายถึง สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย สีสกขนธวคคปาลี ภาษาบาลี เล่มที่ ๙ ข้อที่ ๒๗๖ หน้า ๙๗ ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๐๐ และสุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย สีสกขนธวคค ภาษาไทย เล่มที่ ๙ ข้อที่ ๒๗๖ หน้า ๙๗ ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๓๙

อักษรย่อพระวินัยปิฎก

เล่ม	คำย่อ	ชื่อคัมภีร์	
๔	วิ.ม. (บาลี)	= วินัยปิฎก	มหาวคคปาลี (ภาษาบาลี)
	วิ.ม. (ไทย)	= วินัยปิฎก	มหาวรรค (ภาษาไทย)

อักษรย่อพระสุตตันตปิฎก

เล่ม	คำย่อ	ชื่อคัมภีร์	
๙	ที.ส. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย สีสกขนธวคค (ภาษาไทย)
๑๐	ที.ม. (บาลี)	= สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย มหาวคคปาลี (ภาษาบาลี)
	ที.ม. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย มหาวรรค (ภาษาไทย)
๑๑	ที.ปา. (บาลี)	= สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย ปฏิกวคคปาลี (ภาษาบาลี)
	ที.ปา. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย ปาฏิกวรรค (ภาษาไทย)
๑๒	ม.ม. (บาลี)	= สุตตันตปิฎก	มัชฌิมนิกาย มูลปณณาสกปาลี (ภาษาบาลี)
	ม.ม. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	มัชฌิมนิกาย มูลปณณาสก (ภาษาไทย)
๑๓	ม.ม. (บาลี)	= สุตตันตปิฎก	มัชฌิมนิกาย มัชฌิมปณณาสกปาลี (ภาษาบาลี)
	ม.ม. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	มัชฌิมนิกาย มัชฌิมปณณาสก (ภาษาไทย)
๑๔	ม.อ. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	มัชฌิมนิกาย อปริปณณาสก (ภาษาไทย)
๑๕	ส.ส. (บาลี)	= สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย สคาถวคคปาลี (ภาษาบาลี)
	ส.ส. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย สคาถวรรค (ภาษาไทย)

๑๖	สํ.นิ. (บาลี)	= สุตตนต์ปิฎก	สังยุตตนิกาย	นิทานวคคปาติ	(ภาษาบาลี)
	สํ.นิ. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	นิทานวรรค	(ภาษาไทย)
๑๗	สํ.ข. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	ขันธวารวรรค	(ภาษาไทย)
๑๘	สํ.ม. (บาลี)	= สุตตนต์ปิฎก	สังยุตตนิกาย	มหาวารวคคปาติ	(ภาษาบาลี)
	สํ.ม. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	มหาวารวรรค	(ภาษาไทย)
๒๐	อง.เอก. (บาลี)	= สุตตนต์ปิฎก	อังกุตตรนิกาย	เอกกนิปาตปาติ	(ภาษาบาลี)
	อง.เอก. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	อังกุตตรนิกาย	เอกกนิบาต	(ภาษาไทย)
	อง.ทุก. (บาลี)	= สุตตนต์ปิฎก	อังกุตตรนิกาย	ทุกนิปาตปาติ	(ภาษาบาลี)
	อง.ทุก. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	อังกุตตรนิกาย	ทุกนิบาต	(ภาษาไทย)
	อง.ติก. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	อังกุตตรนิกาย	ติกนิบาต	(ภาษาไทย)
๒๑	อง.จตุกก. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	อังกุตตรนิกาย	จตุกกนิบาต	(ภาษาไทย)
๒๒	อง.ปญจก. (บาลี)	= สุตตนต์ปิฎก	อังกุตตรนิกาย	ปญจกนิปาตปาติ	(ภาษาบาลี)
	อง.ฉก. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	อังกุตตรนิกาย	ฉกนิบาต	(ภาษาไทย)
๒๓	อง.สตุตก. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	อังกุตตรนิกาย	สตุตกนิบาต	(ภาษาไทย)
๒๔	อง.ทสก. (บาลี)	= สุตตนต์ปิฎก	อังกุตตรนิกาย	ทสกนิปาตปาติ	(ภาษาบาลี)
	อง.ทสก. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	อังกุตตรนิกาย	ทสกนิบาต	(ภาษาไทย)
	อง.เอกาทสก (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	อังกุตตรนิกาย	เอกาทสกนิบาต	(ภาษาไทย)
๒๕	ขุ.ธ. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ธรรมบท	(ภาษาไทย)
	ขุ.ธ. (บาลี)	= สุตตนต์ปิฎก	ขุททกนิกาย	ธมมปทปาติ	(ภาษาบาลี)
	ขุ.อุ. (บาลี)	= สุตตนต์ปิฎก	ขุททกนิกาย	อุทานปาติ	(ภาษาบาลี)
	ขุ.อุ. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	อุทาน	(ภาษาไทย)
	ขุ.อิติ. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	อิติวุตตกะ	(ภาษาไทย)
	ขุ.เถร. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	เถรคาถา	(ภาษาไทย)
๒๘	ขุ.ม. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	มหานิเทศ	(ภาษาไทย)
๓๑	ขุ.ป. (บาลี)	= สุตตนต์ปิฎก	ขุททกนิกาย	ปฎิสมภิทามคคปาติ	(ภาษาบาลี)
	ขุ.ป. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ปฎิสมภิทามวรรค	(ภาษาไทย)

อักษรย่อคัมภีร์พระอภิธรรมปิฎก

เล่ม	คำย่อ	ชื่อคัมภีร์	
๓๔	อภ.สง. (บาลี)	= อภิธมมปิฎก	ธมมสงคณิปาติ (ภาษาบาลี)

อภิ.สง. (ไทย)	=	อภิธรรมปิฎก	ธรรมสังคณี	(ภาษาไทย)
๓๕ อภิ.วิ. (ไทย)	=	อภิธรรมปิฎก	วิมังค์	(ภาษาไทย)

ข. คำย่อเกี่ยวกับคัมภีร์อรรถกถา

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ใช้อรรถกถาภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และภาษาไทย ใช้ฉบับพระไตรปิฎกพร้อมอรรถกถา แปล ชุด ๙๑ เล่ม ฉบับมหาวิทยาลัยพุทธศักราช ๒๕๓๔ รูปแบบการอ้างอิงจะขึ้นต้นด้วยอักษรย่อชื่อคัมภีร์แล้วตามด้วย เล่ม/ข้อ/หน้า ตัวอย่าง ที.สี.อ. (บาลี) ๑/๑๓/๒๐. หมายถึง ทีฆนิกาย สุมังคลวิลาสินี สีสขณธวคคอนุฎกเถา เล่มที่ ๑ ข้อ ๑๓ หน้า ๒๐ และ ที.สี.อ. (ไทย) ๑/๒๕๕/๑๐๗. หมายถึง ทีฆนิกาย สุมังคลวิลาสินี สีสขณธวคค อรรถกถา เล่มที่ ๑ ข้อ ๒๕๕ หน้า ๑๐๗ เป็นต้น กรณีที่อรรถกถาเล่มใดไม่มีเลขข้อ รูปแบบการอ้างอิงจะขึ้นต้นด้วยอักษรย่อชื่อคัมภีร์แล้วตามด้วย เล่ม/หน้า ตัวอย่าง อภิ.สง.อ. (บาลี) ๑/๑๗๒ หมายถึง อภิธมมปิฎก ธมมสังคณี อฏฐสาสนี อฏฐกเถา เล่มที่ ๑ หน้า ๑๗๒ หากคัมภีร์มีจำนวนเล่มเดียว จะใช้วิธีการอ้าง ข้อ/หน้า ตัวอย่าง ขุ.ม.อ. (บาลี) ๒/๔. หมายถึง ขุททกนิกาย สทตฺตมปฺปชฺโชติกา มหานิทฺเทส อฏฐกเถา ข้อ ๒ หน้า ๔ เป็นต้น

อักษรย่อคัมภีร์อรรถกถาพระวินยปิฎก

วิ.มหา.อ.	(บาลี) =	วินยปิฎก	สมนตปาสาทิกา	มหาวิภังคอฏฐกเถา	(ภาษาบาลี)
วิ.ม.อ.	(บาลี) =	วินยปิฎก	สมนตปาสาทิกา	มหาวคคอฏฐกเถา	(ภาษาบาลี)

อักษรย่อคัมภีร์อรรถกถาพระสุตตันตปิฎก

ที.ม.อ.	(บาลี) =	ทีฆนิกาย	สุมังคลวิลาสินี	มหาวคค อฏฐกเถา	(ภาษาบาลี)
ที.ม.อ.	(ไทย) =	ทีฆนิกาย	สุมังคลวิลาสินี	มหาวรรค อรรถกถา	(ภาษาไทย)
ม.ม.อ.	(บาลี) =	มชฌิมนิกาย	ปปญจสุทนี	มูลปณณาสก อฏฐกเถา	(ภาษาบาลี)
ม.อ.อ.	(บาลี) =	มชฌิมนิกาย	ปปญจสุทนี	อุปริปณณาสก อฏฐกเถา	(ภาษาบาลี)
ม.อ.อ.	(ไทย) =	มชฌิมนิกาย	ปปญจสุทนี	อุปริปณณาสก อรรถกถา	(ภาษาไทย)
อง.ติก.อ.	(ไทย) =	อังคุตตรนิกาย	มโนรธปุรณิ	ติกนิบาตอรรถกถา	(ภาษาไทย)
อง.จตุกก.อ.	(บาลี) =	องคุตตรนิกาย	มโนรธปุรณิ	จตุกกนิบาต อฏฐกเถา	(ภาษาบาลี)
อง.ปญจก.อ.	(บาลี) =	องคุตตรนิกาย	มโนรธปุรณิ	ปญจกนิบาต อฏฐกเถา	(ภาษาบาลี)
อง.สตุตก.อ.	(บาลี) =	องคุตตรนิกาย	มโนรธปุรณิ	สตุตกนิบาตอฏฐกเถา	(ภาษาบาลี)
อง.สตุตก.อ.	(ไทย) =	อังคุตตรนิกาย	มโนรธปุรณิ	สตุตกนิบาต อรรถกถา	(ภาษาไทย)
ขุ.ธ.อ.	(บาลี) =	ขุททกนิกาย	ธมมปท	อฏฐกเถา	(ภาษาบาลี)

ช.ธ.อ.	(ไทย) = ชุททกนิกาย	ธรรมบท	อรรถกถา	(ภาษาไทย)
ช.ป.อ.	(บาลี) = ชุททกนิกาย	สทธรรมปกาสินี	ปฐิสมภิทามคคอฏฐกถา	(ภาษาบาลี)
ช.ป.อ.	(ไทย) = ชุททกนิกาย	สัทธรรมปกาสินี	ปฐิสมภิทามรรค อรรถกถา	(ภาษาไทย)

อักษรย่อคัมภีร์อรรถกถาพระอภิธรรมปิฎก

อภ.สง.อ.	(บาลี) = อภิธมปิฎก	อฏฐสาลินี	ธมมสงคณีอฏฐกถา	(ภาษาบาลี)
อภ.วิ.อ.	(บาลี) = อภิธมปิฎก	วิภังค	สมโมหวิโนทนีอฏฐกถา	(ภาษาบาลี)